

УДК 336

Русін В.М.,
викладач кафедри фінансів,
Тернопільський національний
економічний університет

Економічна незалежність територіальних громад в умовах реформування міжбюджетних відносин

На органи місцевого самоврядування покладено виконання як власних, так і делегованих повноважень. Проте, сьогодні фінансові можливості місцевого самоврядування значно обмежені. У вітчизняній практиці дохідна база місцевих бюджетів є

недостатньою для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування наданих їм законом повноважень та забезпечення населення послугами не нижче рівня мінімальних соціальних потреб.

Відповідно до чинного бюджетного законодавства, місцеві органи влади є самостійними при формуванні своїх бюджетів. Однак значна частина їхніх видатків забезпечується за допомогою міжбюджетних трансфертів.

Міжбюджетні відносини - це відносини між державою, Автономною Республікою Крим та місцевим самоврядування щодо забезпечення відповідних бюджетів фінансовими ресурсами, необхідними для виконання функцій, передбачених Конституцією України та законами України. Метою регулювання міжбюджетних відносин є забезпечення відповідності між повноваженнями на здійснення видатків, закріплених законодавчими актами України за бюджетами, та бюджетними ресурсами, які повинні забезпечувати виконання цих повноважень [1, 39].

За останні роки в Україні було зроблено кілька спроб реформування бюджетної системи загалом і міжбюджетних відносин зокрема.

Проблема вдосконалення міжбюджетного регулювання – це головне завдання бюджетної політики, вирішення якого повинно передбачити узгодженість інтересів органів центральної влади і територіального самоврядування у частині розподілу повноважень та закріплення фінансових ресурсів на здійснення видатків [3, 4].

Дослідження теоретико-методологічних засад міжбюджетних відносин дозволяє виділити низку основних питань, від результатів розв'язання яких залежить ефективність здійснення міжбюджетного регулювання.

На нашу думку, головна причина недосконалості міжбюджетних відносин полягає у недосконалості законодавства. Насамперед в Україні й досі відсутній чіткий розподіл функціональних повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування різних рівнів. Відсутність чіткого розподілу повноважень між органами державної влади та місцевим самоврядуванням робить неможливим формування доходів місцевих бюджетів за рахунок законодавчо закріпленого переліку податкових надходжень як у вигляді відрахувань від загальнодержавних податків, так і податків та зборів, які повністю повинні надходити до місцевих бюджетів.

Сьогодні в Україні значна частина сільських рад, які мають населення менше, як 1000 жителів, і не можуть функціонувати як життєздатні бюджетні одиниці, надавати якісні послуги населенню на місцевому рівні. Цього можна уникнути шляхом здійснення адміністративно-територіальної реформи.

Оптимальний розмір територіальних громад, у межах яких найкращим чином можуть бути враховані переваги жителів та при цьому мінімізовані виграє, є неоднаковим для

різних видів благ. Економічно зважений розподіл повноважень між територіальними громадами різного рівня потребує аналізу питомих витрат із надання конкретних видів суспільних благ та пошуку шляхів їх оптимізації [2, 396]. Розмір та економічний потенціал місцевого самоврядування повинен дозволити реалізувати надані їм повноваження в рамках власних надходжень. Адміністративно-територіальна реформа повинна максимально розширити повноваження органів місцевого самоврядування територіальних громад базового рівня (сіл, селищ, міст). Можна також очікувати, що адміністративно-територіальна реформа сприятиме розширенню джерел фінансування, які належать до власних.

Сучасний стан міжбюджетних відносин характеризується досить високим ступенем централізації бюджетних ресурсів, більше 2/3 яких акумулюється в Державному бюджеті України. Для вирішення цієї проблеми потрібно поглибити фінансову децентралізацію шляхом закріплення більшої частки загальнодержавних податків за місцевими бюджетами. Діюча система міжбюджетних відносин вимагає чітких критеріїв оцінки виконання делегованих функцій для здійснення контролю за цільовим і ефективним використанням державних коштів.

Отже, можна зробити висновок, що міжбюджетні відносини слід реформувати у напрямку зменшення залежності місцевих бюджетів від трансфертів.

Література

1. Бюджетний кодекс України від 21.06.2001. № 2542-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №37. – С. 189.
2. Луніна І. О. Державні фінанси та реформування між бюджетних відносин. – К.: Наукова думка, 2006. – 432с.
3. Огонь Ц. Г. Доходи місцевих бюджетів та напрямки їх реструктуризації // Фінанси України. – № 1. – 2006. – С.3-12.